
RECENZE

Patrick Sériot (ed.): Le nom des langues en Europe centrale, orientale et balkanique. Limoges: Lambert-Lucas, 2019. 312 s.

Předkládaný svazek je čtvrtý ve volné řadě, která se zabývá jazykovými situacemi prizmatem jmen jazyků, *glottonym* (předchází viz Tabouret-Keller, 1997; Adamoi, 2008; de Féral, 2009). Svazek editoval Patrick Sériot a kromě úvodní úvahy zakladatelky řady, alsaské psycholožky a sociolingvistky Andrée Tabouretové-Kellerové, obsahuje 13 příspěvků o tématech sahajících od moravské češtiny až po minoritní jazyky u Azovského moře.

Řada *Le nom des langues* má, jak říká ve své úvodní úvaze A. Tabouret-Keller (s. 7–12), prozkoumat jména jazyků, neboť jméno dělá z jazyka instituci a „umožňuje tím oslovit ty, kteří se v něm poznávají, i ty, kterým je cizí“ (s. 7). Autorka to dokládá příkladem kreolu v bývalém Britském Hondurasu, který se po osamostatnění v novém státě Belize někteří snaží institucionalizovat vedle úřední angličtiny pod jménem *Belizean*, belizský jazyk (s. 9). P. Sériot otevírá vlastní tematiku svazku textem *Malaise dans la dénomination* (s. 13–16) a nastiňuje ji jako „diskurs o jazyce, přesněji nekonečné hádky o jména jazyků“ v oblasti „zhruba řečeno za Dunajem“ (s. 13). Zdůrazňuje, že pojmenovat varietu existující za hranicí jménem vlastního jazyka může být základem pro iredentistické nároky, což podle něho pro francouzsky mluvící zdaleka není samozřejmé (s. 14). Na druhé straně pojmenovat varietu jiným jménem, než je jméno blízkce příbuzného jazyka za hranicí, může být způsob, jak takové iredentistické nároky zamítnout (s. 15–16). Třetí obecnou úvahou je *Langue, nation, nationalité : Du jacobinisme à l'Internationale* (s. 19–36), jejíž autorkou je Lia Formigari. Popisuje na jedné straně přístup „jakobínský“ (s. 19–21), v němž jednotný jazyk národa definovaného státem je chápán jako nástroj umožňující občanům přístup ke společným hodnotám; a na druhé straně přístup romantický, ve kterém národ definovaný etnicky má jednotný jazyk jako základní atribut identity (s. 21–24). První přístup je spojen s francouzským osvícenstvím, druhý s německým romantismem.

Všechny tři příspěvky uvádějí základní pojmy a kladou důležité otázky pro další příspěvky. U Sériota překvapuje, že se kritizovaný protiklad „západ“/„východ“ vrací v podobě protikladu mezi dvěma břehy Dunaje: čtenář si klade otázku, zda se skutečně jedná o dva „kulturní vesmíry“ a zda popsané problémy nejsou po obou stranách Dunaje obdobné (srov. k tomu příklady z jiných oblastí, např. potlačování katalánštiny a jiných regionálních jazyků ve Španělsku za dobu frankismu¹ nebo prohlášení rétorománštiny

---

¹ Čermák – Kořátková (2020, s. 253), kteří katalánskou situaci nazývají diglosní, zdůrazňují, že obdobnou situací „procházejí nebo prošly jiné minoritní jazyky v Evropě (lužická srbština, sardština, gaelština [...])“.

za *Nationalsprache* ve Švýcarsku v reakci na italský iredentismus²). V příspěvku Formigariové zaráží opomíjení toho, že „jakobínský princip“ reálně nevedl k úspěšnější koexistenci různých jazykových identit na území Francie než princip „romantický“ v německojazyčné oblasti (autorka diskutuje kromě Německa zejm. historické Rakousko).³

Část nazvanou *Střední Evropa* otevírá Ondřej Bláha statí *Moravian Czech* (s. 39–54), ve které podává zajímavý přehled o jazykové situaci na Moravě. Představuje tzv. „moravské separatisty“ 19. stol. a jejich motivaci nikoliv „separatistickou“, pojem „moravština“ na Hlučínsku, efemérní moravský separatismus na přelomu 30. a 40. let 20. stol., manifestace moravské národnosti v nedávných sčítáních lidu v České republice, ale také rozdíly v úloze spisovné a nespisovné češtiny a základní rozdíly běžně mluveného jazyka na Moravě a v Čechách. Autor přitom bohužel neupozorňuje na polysémii adjektiva *český* v češtině, které se může vztahovat jak k etnonymu *Čech*, tak k choronymu *Čechy*. Navíc sám ve svém metajazyku kolísá při popisu jazykové situace a jazykových jevů v Čechách mezi *Bohemian* a *Czech*: na s. 44–48 je přehled rozdílů mezi „Moravian Czech“ a „Bohemian Czech“, ale na s. 41 je řeč o „cultural and linguistic unity of Czechs and Moravians“, „ethnic specificity of Moravians compared to Czechs“, na s. 43 „very typical Moravian language feature“ vs. „very typical Czech language feature“. V uvedených případech by místo *Czech* zřejmě mělo stát *Bohemian*, což pak spolu s absencí vysvětlení adjektiva *český* může vést k nedorozuměním.

Příspěvek Lubomíra⁴ Ďuroviče *La langue tchécoslovaque* (s. 55–77) podrobně popisuje historii pojmu *československý* a právní konstrukt *jazyka československého* za 1. republiky, ale také enormní rozvoj slovenštiny v té době, což nezabránilo řadě konfliktů mezi novým státem a některými jeho občany v historických Uhrách. Ty se pak negativně podepsaly na vnímání jazyka a státu *československého*. Nakonec se z výrazu *českoslovenština* stalo pejorativní označení slovenského jazykového úzu s velkým počtem bohemismů.

Část nazvaná *Východní Evropa* začíná textem o dvou jazykových menšinách na Ukrajině, albánské a „řecko-tatarské“ (Natalia Bichurina, *Noms d'ailleurs : l'«albanais» et le «gréco-tatar» d'Ukraine*, s. 81–96). Jedná se o drobné komunity na severu Azovského moře, které měly už dříve za sebou delší historii migrací a změn jazyka: předkové albánské komunity emigrovali z Albánie nejspíše na přelomu 15. a 16. stol. do Bulharska, později do Besarábie, a ocitli se na dnešním místě v 60. letech 19. stol. Předkové řecké komunity byli přesídlení na konci 18. stol. z Krymu, přičemž část

² Srov. podrobně, vč. reakcí fašistické Itálie a jejích spojenců ve Švýcarsku, Derungs (1992).

³ Snaha „zpřístupnit“ všem občanům spisovnou francouzštinu vedla k potlačování menšinových jazyků i francouzských nářečí, a to nejen na území republiky (srov. Koch – Oesterreicher, 2011, s. 149), ale i ve frankofonní části Švýcarska (srov. Brohy, 2019). Označení alemanských a franských variet Alsaska jako *alsacien* u Formigariové je jistě také reakcí na dřívější nároky Německa. Ke kontrastu „západ“ (Francie, Velká Británie) – „východ“ (zejm. habsburská monarchie) v managementu napětí mezi jazykovou rozmanitostí a unitaristickým státem viz i kelto-slovenské srovnávací poznámky B. Výkypěla (2012, s. 99–100).

⁴ V knize psán chybně *L jubomir*.

používala varietu řečtiny, část mluvila tatarsky.⁵ Všichni jsou pravoslavní. Albánská komunita sídlí v úzkém sousedství s dalšími komunitami s obdobnou historií, s bulharskou a gagauzskou. Ve všech případech probíhá už dlouho přechod na ruštinu. Albánská komunita nepoužívala na začátku 20. stol. žádné etnonymum ani glottonymum. Příslušníka komunity označovali výrazem „někdo od nás“, jazyk jako „po našemu“.⁶ Řecké komunity měly oproti tomu etnonyma a glottonyma jak v řečtině, tak v tatarštině. V obou případech to jsou označení s kořenem *rum-*, tedy ‚Řím‘, jímž se ve středověku označovali Řekové obecně (jakožto příslušníci Východořímské říše, srov. např. Livianos, 2006). Do této situace zasáhla sovětská jazyková politika, která označila jazykově albánskou skupinu jako „albánskou“ a ustanovila tak vědomí náležitosti k albánskému národu v Albánii, narazila však na problém u tatarsky mluvící skupiny s řeckým povědomím – jsou to „ve skutečnosti“ Řekové nebo Tataři? Nakonec se ustanovuje označení „řecko-tatarský“, ale v občanských průkazech a ve sčítáních lidu jsou to prostě „Řekové“. I u nich vzniká tedy vědomí o jakési „mateřské zemi“ v zahraničí, ale také o tom, že „pravá“, „správná“ podoba jejich jazyka je právě ta používaná tam, u řecko-tatarské skupiny navíc nutnost vyrovnat se s tím, že mají řeckou národnost, ale jako komunitní jazyk turkickou tatarštinu.

Další příspěvek (Pietro U. Dini a Giedrius Subačius, Lituanie *et* Samogitie : *sources, onomastique, étymologie*, s. 97–115) je úžeji spojen se jmény a popisuje hlavně etymologii a historické doklady choronym *Litva* a *Žemaitsko*, aby se pak věnoval postupné interpretaci pojmu *litevský* jako pojmu nadřazeného a pojmenování *žemaitský* jako regionální variety. Nakonec označuje výraz *litevský* jazyk jako celek a/nebo spisovný jazyk a výraz *žemaitský* jeden z dialektů.

Následující příspěvek (Valérie Geronimi, *La langue universelle slave de Juraj Križanić : étude du lexique militaire dans le Discours sur le gouvernement*, s. 117–128) je studií o vojenské terminologii Juraje Križaniće a také o pozadí jeho jazyka.⁷

Příspěvek Michaela Mosera a Serhije Wakoulenka se zabývá historickými jmény ukrajinštiny (*Un dédale glottonymique : quelques noms de la langue ukrainienne*, s. 129–161). Autoři osvětlují historii adjektiva **rusьskijъ* vč. hypotéz o jeho etymologii a nástup pojmu *rut(h)enicus* v latině na západě (mohl pokrývat pouze jazyk polsko-litevských východoslovanských zemí, v opozici k pojmu *moscoviticus*, ale i východoslovanské idiomu jako celek). Kromě toho se na území Rzeczki pospolité začal označovat místní běžný jazyk oproti církevní slovanštině slovem *mova*, často s přívlastkem *prosta* „lidová“. Teprve v 17. stol. se prokazuje v textech diferenciaci mezi ukrajinštinou a běloruštinou, když se např. v místním latinském textu rozlišuje *lingua Lituanica* (běloruština jakožto slovanský idiom Velkoknížectví litevského), *lingua Rutenica* (ukrajinština) a *lingua*

⁵ K těmto komunitám a jejich dějinám srov. podrobně Knoll (v tisku).

⁶ Srov. podobně slovanskou menšinu v jihoitalské provincii Molise, která do začátku 20. stol. neměla povědomí o svém hercegovinsko-chorvatském původu a označovala svůj jazyk jako *naš jezik*, *na našu* (Breu, 1998, s. 273).

⁷ K J. Križanićovi srov. v českém kontextu hlavně práce M. Příhody (např. 2005), které autorka neuvádí.

Moschovitica (jazyk Moskevské říše, tedy ruština). Zvlášť popisují autoři nomenklaturu v moskevských textech, kde *ruskoj* označuje místní východoslovanštinu (ruštinu), i když zároveň na územích Rzeczypospolite může pojem *rus'kyj* označit tamní východoslovanštinu (ukrajinštinu) a v některých dobových textech se konstatuje, že tyto jazyky nejsou totožné. Někdy se používá – hlavně na západě – pro jazyk z území dnešní Ukrajiny i jméno *kozácký*. Pojem *ukrajinský* je dlouho pouze geografický, teprve od konce 18. stol. začíná tento výraz označovat jazyk, nejdříve v němčině a ruštině, od poloviny 19. stol. i v ukrajinštině. Uvnitř komunity píšící ukrajinsky se toto jméno prosadí během několika desetiletí. Proti němu staví carská vláda v rámci rusifikačních snah pojem *maloruský* (jehož historický vývoj je ve stati rovněž podrobně popsán), až nakonec pojem *ukrajinský jazyk* ustálí právě tím, že tento jazyk zakazuje... Samostatnou část věnují autoři označení *rusínský/rusnacký*.

Ve svém dalším příspěvku (*De quoi la langue moldave est-elle le nom?*, s. 163–200) představuje P. Sériot obsah pojmu *moldavský jazyk* v různých dobách. Vychází ze situace, v níž je stejný jazyk v Moldavské republice nazýván částí obyvatelstva *rumunština*, částí *moldavština*. Autor představuje dějiny historického Moldavského knížectví, jehož východní část byla v r. 1812 připojena k Rusku, zatímco zbytek se spojil s Valašským knížectvím a vytvořil rumunský národní stát. Dále popisuje snahy Ruska a zejm. Sovětského svazu vytvořit zvláštní moldavskou identitu a odvolávat se přitom i na historické knížectví a jeho jazyk. Zatímco Rumunsko přechází v 19. stol. na latinku, na území zabraném Ruskem se jazyk zapisuje až do rozpadu Sovětského svazu azbukou. Označení jako *rumunština*, resp. *moldavština* je dodnes výrazem politické orientace – na Rumunsko, resp. na Rusko.⁸

Seci *Europe balkanique* otevírá Paul Garde příspěvkem o srbochorvatštině (Serbo-croate, serbe *et/ou* croate : *petite histoire de cinquante-neuf noms de langues*, s. 203–238), pro kterou napočítal 59 jmen. Autor popisuje nejdříve jména jazyka (jazyků) v předmoderní době, dále v 19. stol., v Jugoslávii 1918–1991 a po rozpadu Jugoslávie. Rozlišuje endonyma a exonyma, jméno *ilyrský* je např. původně používáno pouze v latině. Velkou pozornost autor věnuje vývoji v Jugoslávii po roce 1945, kde na sebe narážely snahy zdůraznit jednotu jazyka *srbochorvatského*, rovnoprávnost jednotlivých národů (např. alternativním pojmenováním *chorvatosrbský*) a nakonec jejich touha po sebeprezentaci (srov. uvedení jazyka *chorvatského* v ústavě Socialistické republiky Chorvatska od roku 1974). Autor zdůrazňuje, že jména *srbský jazyk* a *chorvatský jazyk* mají kontinuitu a byla běžná nezávisle na oficiálním označení jazyka, pojmenování *bosenský (bosňácký) jazyk* se oproti tomu používalo efemérně a ožilo teprve po rozpadu Jugoslávie. Autor končí postscriptem, v němž vysvětluje, že text dopsal v roce 2003 a že mezitím se s nezávislostí Černé Hory ustálil i dříve okrajový pojem *černohorský jazyk*. Zároveň zdůrazňuje,

---

⁸ Podle autora se k rumunštině hlásí jen menšinová inteligence. Podíl obyvatel Moldavska hlásících se k rumunskému jazyku je přitom vyšší než podíl těch, kdo se hlásí k rumunské národnosti (22,8 % oproti 5,7 % v roce 2014). Obě skupiny od roku 2004 svůj podíl zvýšily (srov. <www.statistica.md>, k širšímu kontextu také Ciscel, 2008).

že pro lingvistiku je nadále nezbytné se o vlastnostech jazykového systému založeného na kodifikaci Vuka Karadžiče (tvořící nadále základ všech čtyř národních spisovných jazyků) vyjádřit souhrnně. Jeví-li se pojem *srbochorvatský* jako nežádoucí, lze používat označení jako *středně jihoslovanský systém variet* (jihoslovanské variety bez slovinštiny, makedonštiny a bulharštiny) nebo *standardní neoštokavština*, zejm. v zahraničí dnes také zkratky jako BCMS „bosnien (ou bosniaque)-croate-monténégrin-serbe“. Tu lze označit jako v pořadí šedesátý název tohoto jazyka (těchto jazyků).

Další příspěvek je věnován řečtině. Autorky Irini Tsamadou-Jacobberger a Maria Zerva popisují vývoj moderní řečtiny (od 19. stol.) prizmatem jejích pojmenování (*Les noms du grec moderne*, s. 239–261). Věnují se bývalé diglosní situaci mezi archaizující varietou opírající se o starořečtinu (*katharevousa*) a lidovým jazykem (*dimotiki*), představují však i konkurenci mezi endonymy ελληνικά ‚helénština‘, ρωμαίικα ‚římština‘ (viz k tomu výše) a γραικικά ‚řečtina‘ (používáno jinak převážně jako základ exonym), z nichž se prosadilo první.

Ve svém třetím příspěvku se P. Sériot zabývá makedonštinou (*Faut-il que les langues aient un nom? Le cas du macédonien*, s. 263–288). Zdůrazňuje, že díky jménu se stane jazyk homogenním objektem v diskurzu, nikoliv pouze elementem v diasystému. Může být předmětem jazykové politiky nebo základem pro konstituci národního státu. Autor popisuje situaci v Makedonii začátku 20. stol., kde etnická označení vycházejí často z náboženské příslušnosti (např. muslim = „Turek“). Zároveň vzniká u pravoslavných křesťanů konflikt mezi konstantinopolským patriarchátem a nově založeným bulharským exarchátem kopírující řecko-bulharský konflikt národnostní. Řekové, Bulhaři i Srbové reklamují slovansky mluvící obyvatelstvo Makedonie pro sebe, první na základě tvrzení, že se jedná o poslovanštěné Řeky, druhí a třetí na základě interpretace nářečí jako bulharských, resp. srbských. Nejpozději na začátku 20. stol. však vzniká i pozice, že *makedonština* je entita na stejné úrovni jako bulharština a srbština (a řečtina), tedy „vlastní jazyk“. Zároveň se předpokládá kontinuita a totožnost objektů na základě jejich jmen (např. *Bulharsko* v 20. stol. a *Bulharsko* v 9. stol., *Makedonie* antická a *Makedonie* moderní). Obdobně se postupuje dodnes.⁹

Poslední stať má titul *Arvanitika, Vlachika and Slavica: Languages of Greece?* (s. 289–302). Peter Trudgill v ní popisuje tři jazykové menšiny dnešního Řecka, albánskou, aromunskou a „slovanskou“. Vychází ze známých pojmů *Ausbau language* a *Abstand language* a připomíná, že v situaci, kdy jsou dva jazyky blíže příbuzné, a nemají tedy vůči sobě a priori *Abstand* (odstup), je typickým krokem politické moci, že jeden z jazyků prohlásí za neexistující, za varietu (dialekt) většího nebo majoritního jazyka (viz příklady výše). Někdy se ovšem pro centrální politickou moc jeví jako žádoucí opak: variety, které nejsou blíže příbuzné s dominantním jazykem vlastní země, ale země

---

⁹ Podle autora se k rumunštině hlásí jen menšinová inteligence. Podíl obyvatel Moldavska hlásících se k rumunskému jazyku je přitom vyšší než podíl těch, kdo se hlásí k rumunské národnosti (22,8 % oproti 5,7 % v roce 2014). Obě skupiny od roku 2004 svůj podíl zvýšily (srov. <www.statistica.md>, k širšímu kontextu také Ciscel, 2008).

sousední, se prohlásí za samostatné jazyky. To je i řešení zvolené v Řecku, kde se albánské (toskické) variety středního Řecku označují jako *arvanitika*, ale albánština z Albánie jako *alvaniká*, *aromunština* a *megleno-rumunština* ze severního Řecku jako *vlachika* a slovanské variety jako *slavika*. Ve všech případech se implikuje, že to jsou samostatné jazyky a případná písemná fixace probíhá přes řeckou ababetu. Tyto procesy neodporují nutně sebeidentifikaci mluvčích, kteří se neidentifikují s Albánci z Albánie, s Rumuny nebo s Makedonci, resp. Bulhary.

Recenzovaný sborník obsahuje množství cenných informací, leckdy takových, které ve „světovém“ jazyce nebyly dosud dostupné. Pojednává o mnoha zajímavých problémech pojmenování jazyků a jejich interakce s jazykovými, kulturními i politickými dějinami.¹⁰ Většina příspěvků odpovídá celkovému zaměření knihy, i když v různé míře. Zde by bývala prospěla intenzivnější redakční práce. Rovněž by stálo za to tematizovat přístupy onomaziologické a sémaziologické. Ve sborníku vidíme obojí: M. Moser a S. Wakoulenko vycházejí onomaziologicky z toho, že existuje takový jev jako „ukrajinský jazyk“, který je historicky vždy identifikovatelný, a zkoumají, jak byl různě pojmenováván. Na druhé straně se ptá P. Sériot sémaziologicky, co označuje pojem *moldavština*. P. Garde zdůrazňuje, že zkoumá jména, a nikoliv jejich referenty, zatímco I. Tsamadou-Jacoberger a M. Zerva se věnují explicitně obojímu. P. Sériot *moldavštinu* nevymezuje pomocí jazykového materiálu vůči *rumunštině*, zatímco O. Bláha poskytuje rozsáhlý seznam zvláštností češtiny na Moravě, ale nediskutuje význam klíčového slova *český*. Kdyby se jednotliví autoři k těmto problémům explicitně vyjádřili, zvýšilo by to soudržnost celého díla. Totéž by mohl zabezpečit závěrečný esej, v němž by se diskutovaly výsledky celého svazku. Prospěšné by byly odkazy mezi některými texty, např. mezi těmi o „řečtinách“, kde se částečně diskutují jména motivovaná stejně. Když jsem při úvodních statích zdůraznil, že popsání problémy nejsou charakteristické pouze pro „východní“ Evropu, ale ukazují se stejně i v Evropě „západní“, pak lze dodat, že někteří autoři na to odkazují: N. Bichurina připomíná, že zařazení různých variet ve Francii jako „patois“ vedlo k jejich degradaci, a nakonec k přechodu mluvčích na francouzštinu (s. 81), P. Trudgill zase uvádí katalánštinu jako příklad jazyka, jehož autonomie byla zpochybněna politicky (s. 291). Autoři úvodních textů toto nereflktují.

Vzhledem k výběrovosti zohledněných případů a ke specifčnosti rámcového tématu bych dílo necharakterizoval jako „výborný dokumentační úvod do jazyků východní Evropy“, jak psal jiný recenzent (Comtet, 2020, s. 223). Je to sbírka případových studií (většinou velmi kvalitních), ve kterých i specialista najde nové a hlubší informace o známých složitých případech glotonym nebo o běžně neznámých jazykových varietách a etnických skupinách. V tom spočívá hodnota svazku.

---

¹⁰ Z těch, které nebyly ve sborníku reflektovány, lze poukázat na běloruštinu, která nebyla označována jen jako *litevština* (viz výše), ale do 20. stol. někdy i jako *krivičtina* (podle východoslovanského kmene Krivičů, srov. jako jeden z posledních Lastoški, 1924), nebo na slovinštinu, kde se používalo *slovenski jezik i kranjski jezik*, v exonymech *Windisch*, *vend* (srov. např. Müller, 2011). Další případy jen heslovitě, např. albánština s různými varietami a glotonymy, lotyština/latgalština, estonština/voruština, fínština/karelština aj.

LITERATURA

- ADAMOÏ, E. (ed.) (2008): *Le nom des langues II : Le patrimoine plurilingue de la Grèce*. Louvain-La-Neuve: Peeters.
- BREU, W. (1998): Das Moliseslavische. In: P. Rehder (ed.), *Einführung in die slavischen Sprachen*. 3., verb. und erw. Aufl. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, s. 273–278.
- BROHY, C. (2019): Les patois galloromans en Suisse romande : entre nostalgie, protection et revitalisation. In: A. Reguigui – L. Messaoui – H. Bendahmane – J. Boissonneault – H. El Amrani (eds.), *Langues en contexte : la diversité aménagée et réaménagée*. Sudbury – Kénitra, s. 125–150.
- CISCEL, M. H. (2008): Uneasy compromise: Language and education in Moldova. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 11, s. 373–395.
- COMTET, R. (2020): [Recenze:] Patrick Sériot (ed.), *Le nom des langues en Europe centrale, orientale et balkanique*. *Revue des études slaves*, 91, s. 218–223.
- ČERMÁK, P. – KOŤÁTKOVÁ, A. (2020): Diskuse o normě katalánštiny v kontextu aktuální jazykové situace ve Španělsku. *Časopis pro moderní filologii*, 102, s. 249–265.
- DE FÉRAL, C. (ed.) (2009): *Le nom des langues III : Le nom des langues en Afrique sub-saharienne : Pratiques, dénominations, catégorisations*. Louvain-La-Neuve: Peeters.
- DERUNGS, H. (1992): Die Bündner Romanen und die Irredenta-Bewegung. *Ladinia*, 16, s. 185–204.
- KNOLL, V. (v tisku): Das Krimgotische – eine Kleinsprache der frühen Neuzeit. In: H. Ulbrechtová – S. Ulbrecht – A. Kratochvíl (eds.), *Die Halbinsel Krim: ein multikultureller Raum im zeitlichen Wandel (aus literarischer und kulturgeschichtlicher Sicht)*. Berlin: Kadmos.
- KOCH, P. – OESTERREICHER, W. (2011): *Gesprochene Sprache in der Romania: Französisch, Italienisch, Spanisch*. 2., aktualisierte und erw. Aufl. Berlin – Boston: De Gruyter.
- LASTOŤSKI, V. (1924): *Падручны Расійска-Крыўцкі (Беларускі) слоўнік*. Коўна: Выданьне Міністэрства Беларускіх Спраў ў Літве.
- LIVANIOS, D. (2006): The quest for Hellenism: Religion, nationalism and collective identities in Greece (1453–1913). *The Historical Review / La Revue Historique*, 3, s. 33–70.
- MÜLLER, J. (2011): Kranjstvo in slovenstvo Jurija Japlja. In: M. Humar (ed.), *Japljev zbornik*. Ljubljana – Kamnik: Občina Kamnik – Založba ZRC, ZRC SAZU, s. 93–106.
- PŘÍHODA, M. (2005): Juraj Križanić v Rusku. *Slovanské historické studie*, 30, s. 9–58.
- TABOURET-KELLER, A. (ed.) (1997): *Le nom des langues I : Les enjeux de la nomination des langues*. Louvain-La-Neuve: Peeters.
- VYKYPĚL, B. (2012): „Analytisches Vergleichen“ keltischer und slavischer Sprachen: Einige Fragmente. *Jazykovedný časopis*, 63, s. 91–107.

Markus Giger

Ústav východoevropských studií FF UK
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
<Markus.Giger@ff.cuni.cz>

Anna Christou: Žena v českém tradičním obrazu světa: Etnolingvistická studie. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2020. 187 s. Mnemosyne, 22.

Monografie Anny Christou je zasazena do mezioborového kontextu. Autorka představuje etnolingvistický výzkum, který vykazuje přesahy směrem ke kulturologii, antropologii, sociologii, historii či genderovým studiím. Tato mezioborová orientace není v českém prostředí ničím novým. Velkou inspirací jsou A. Christou práce I. Vaňkové